

BÉCSI POSTA

A BORNEMISZA PÉTER TÁRSASÁG KULTURÁLIS ÉRTESÍTŐJE
Új sorozat, IV. évfolyam, 2. (27.) szám Bécs, 2009 február

László Noémi

Búcsú a "sötét tömegektől"

A modernizáció – és akkor most büszkén írom, hogy szakmai ártalom folytán – nálam első sorban az ipari forradalom vidékről városba települő, gyökerét vesztett tömegeit jelenti, a munkásosztály térkövetelését urbánus berkekben, a fogamzógátlást, az ateizmus egyes formáit, élen a darwinizmussal, a regény robbanását és a Történet végét.

Azt, hogy megjelenik a szociológia, a pszichológia, mint tudomány, illetve azt is, hogy az irodalomtudományban az érdeklődés az életrajzi és történeti elemek helyett a tudati

tényezők irányába tapogatózik. Azt jelenti, hogy London bizonyos köreiből divatba jön a szocializmus. Hogy a nők kezdik tömegesen rövidre nyírni illatos fűrtjeiket, és egyre több sikkes társasági összejövetelen mutatkoznak nadrágban.

A modernizáció a kommunikációs eszközök hirtelen elszaporodása, a közlekedés fölgyorsulása és a távolságok megrövidülése, illetve a "nincs időm" életérzés térhódítása. A modernizáció a szüfraszettek kálváriája és sikere, a prózavers és az absztrakt festészet virágkora, Nietzsche übermensché és az eugenika, az első repülőút.

A modernizáció az a valami, ami rendszerint gazdasági és szociális krízishez vezet, de ez általában senkit nem érdekel különösebben. A modernizáció forradalom, mert akárhogyan is van, az embernek sehogy sem jó, mindenből több, pontosabb, aprólékosabb, gyorsabb, hatékonyabb és takarékosabb kell. A modernizáció az, hogy kitaláljuk, hogyan végeztessük minél több feladatunkat mással – rendszerint tárgyakkal – annak érdekében, hogy még több időnket szentelhessük a modernizáció szent ügyének.

A modernizáció a közegészségügyi rendszer kialakítása, az országos szinten intézményesített általános iskolai oktatás, a világháború, mint jelenség, az elidegenülés, a skizofrénia, az individualizmus, a hisztéria, a pszichoanalízis.

A modernizáció a szindrómák belépője – PSS, PMS, több most nem jut eszembe.

A modernizáció a spleen, valami bajom van, nem tudnám pontosan megmondani, mi az, de roppant egyedinek és különlegesnek érzem magam, sápadt arccal nyelem az abszintot vagy füstölök, papírra vetem élményeim, és két hét múlva már legalább hárman próbálnak utánozni.

A modernizáció a minta, a mátrix, az algoritmus, a profil, a sorozat, a trend, a modernizáció a sorokba rendeződés illetve a jelzett sorok állandó megbontása. A modernizáció a nemzetállam halálos ítélete, a világpolgár diadalmenete, a pótlékok és kiegészítők szédületes térhódítása.

A modernizációval minden egész eltörött, mint lámpa, ha lecsavarom, ne légy, amikor én nem akarom, az idő elrohanat vérvörös falákon, a nap csókot dobott egy munkáslány kezére míg fejünk fölött elszállt egy ezüst szamovár, a gazda bekeríti házáat mert Palermóban a fekete ingesek újra összeültek, és ismét rettenetes fejfájás kínozza Poncius Pilátus Lovagot, Júdea ötödik helytartóját.

(Transindex, 2008. december 12.)

A tartalomról:

FERENC ZSOLT
A Házsongárdi temető képekben (2. oldal)

MEGHÍVÓ
DR. CSÁJI LÁSZLÓ
A sztyeppe civilizáció és a magyarság (3. oldal)

KISZELI ISTVÁN
A magyar nép őstörténete (5.-6. oldal)

EGYED EMESE
Versek (7. oldal)

ID. ORBÁN ISTVÁN
Írások előadásokról (8. oldal)

GYERMEKEK OLDALA:
MAGYAR MONDA
A fehér lovon vett ország (9. oldal)

MEGHÍVÓ
A Bornemisza Társaság Színjátszó csoportja:
Örkény István: „Tóték” (10. oldal)

Előzetes,
Kiállítás,
Impresszum (10. oldal)

.....
Ferencz Zsolt

A Házsongárdi temető képekben

László Csaba Ferenc kolozsvári fényképész Házsongárdi temetőt bemutató fotókiállítását nyitották meg Február 1.-én délben a kolozsvári Újalsóvárosi Református Egyházközség Fehér Galériájában. A 48 színes felvételt tartalmazó tárlatot a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság szervezte, a megnyitón László Csaba mellett Ferenczi Miklós lelkipásztor és Gaal György helytörténész volt jelen.

Ferenczi Miklós a 46. zsoltárból vett idézettel köszöntötte a jelenlévőket. "A seregek Ura velünk van, Jákob Istene a mi várunk" – mondta, majd Kolozsvár büszkeségének és örökségének nevezte a város szívében elterülő Házsongárdi temetőt. A tárlat apropóját is a lelkipásztor ismertette: a fotóművész ezzel a kiállítással kíván adózni egy évvel ezelőtt elhunyt feleségének, Kerekes Katalinnak az emléke előtt.

László Csaba eddigi munkáiról Gaal György beszélt, akitől megtudtuk, hogy a fényképész a '80-as évek óta foglalkozik Kolozsvár pusztuló örökségeinek megőrkítésével. Hozzátette: a mostani kiállítás látogatói arról kaphatnak ízelítőt a képek révén,

hogy a sírokban fekvő hírességek emlékezetén túl mit is jelent a kolozsváriak számára a Házsongárd, hisz az elhunyt rokonok miatt (sajnos) személyes kötődés jellemzi ezt a viszonyt. A helytörténész a képeken látható emlékművek egyik-másikának történetét magyarázva kitért Brassai Sámuel, Szenczi Molnár Albert, Apáczai Csere János és Misztótfalusi Kis Miklós munkásságára is.

A folytatásban a gyülekezet tagjai Wass Albert Házsongárdi temetőben, A magány templomában és Üzenet haza című verseit adták elő, majd László Csaba köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik a kiállítás létrejöttéhez hozzájárultak: a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaságnak, az Újalsóvárosi Református Egyházközségnek, legfőképpen pedig feleségének, "akinek biztatása nélkül ma nem lennének itt ezek a képek". A kiállítás február folyamán hétköznap 9–13 és 17–19 óra között, vasárnap pedig az istentiszteletek előtt és után látogatható.

(Kolozsvári Szabadság)

Wass Albert

Házsongárdi temetőben

Egy délután a zajtól messze szöktem,
 s az életemet mentem kipihenni
 a házsongárdi öreg temetőben.

Ősz volt. Halálos. Lomb-hullásos. Szent.
 Olyan lélek-csitító volt a csend:
 a némaság és a néma ajkú holtak.

Akkor láttam: a fényvirágos álmok,
 amik a lelkem szent csodái voltak,
 halottak lettek: néma ajkú holtak.

És éreztem: egyszer majd újra ősz lesz,
 s a hervadásban meglássuk a vérem.
 akkor az ősz majd könyörögve kérem.

A holtaktól megirigylem az álmot,
 s cserébe nyújtom minden álmomat
 hogy én legyek az őszi csendből áldott.

S meglátom majd: bűbajos álmaimmal
 az életemet nagyon teleszöttem...
 s megállok ismét kissé megpihenni
 a házsongárdi öreg temetőben.

MEGHÍVÓ

a Bornemisza Péter Társaság januári irodalmi szalonjára

A sztyepei civilizáció és a magyarság

Előadónk:

Dr. Csáji László Koppány
orientalista, költő

2009. március 1.-én, vasárnap, d.u. 17:30 órakor
Az előadás helyszíne: Bécs 6., Capistrangasse 2/15

Dr. Csáji László Koppány 1971. október 15.-én született Budapesten, szülei: Csáji Attila, festőművész, fényművész; édesanyja: Kricsfalussy Erzsébet, festőművész. Nős, (felesége: Csájiné Tamás Ildikó, nyelvész, lappológus); egy gyermekük van: Csáji Gergely Kál, született: 1998-ban.

1991-től 1996 februárig folytatott tanulmányokat az ELTE Állam-és Jogtudományi Karán, illetve a Bölcsészkaron. E két karra közös doktori disszertációját a Filozófia- és Nemzetközi jogi tanszékekhez az "Emberiség közös öröksége", mint posztmodern filozófiai és nemzetközi jogi kategória aktuális problematikájának tárgykörében írta. 1995-ben ösztöndíjjal Bristol Egyetemen folytatott nemzetközi jogi tanulmányokat. Sorkatonai szolgálat helyett 1996-ban a Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolán hadtáp szakon szerzett diplomát, és hadnagyi rendfokozatot, majd a főiskola elvégzésével tartalékos állományba vonult.

Elsősorban Afrika- és Ázsia-kutató útjai során eddig nyolc alkalommal végzett főleg az úgynevezett szellemi néprajz tárgykörbe tartozó kutatásokat a Himalájától Kurdisztánig és a Norvég lappföldre, a nyugat-afrikai berber sivatagoktól a magyarabok lakta egyiptomi núbiai és szinte lakatlan líbiai sivatagig, számos elzárt vidéken, ahol ismert és ismeretlen járványokkal, betegségekkel, rabló- és terrorista-csapatokkal, illetve csak gyalogosan leküzdhető roppant távolságokkal kellett szembenéznie. Több esetben egyes olyan vidékekre is vezetett

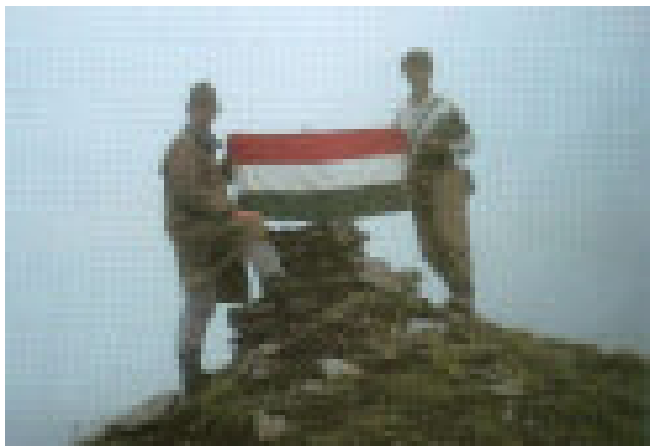

expedíciókat, ahol soha, vagy már emberemlékezet óta euro-atlanti utazó nem járt.

Legnagyobb érdeklődést kiváló útja a Himalája egyik elzárt völgyrendszerébe, a magar törzshöz vezetett, több száz kilométeres gyalogúttal a Himaláján keresztül, Nepál és Tibet határvidékére, többek között az anarchista kommunista Moubadi terrorzónán át. Olyan elzárt vidékről és népcsoportról hozott ekkor hírt, amely addig szinte teljesen ismeretlen volt az európai és amerikai

kutatók és nagyközönség számára. Több érdekesség feltárása mellett (szinte bronzkori műveltség, fejfák, tulipánmotívumos faragások a tornácos házakon, a hússzáritási és K-NY-i irányban tájolt temetkezési szokások, speciális sámántemetkezés, piros-fehér sávós zászlók, pentaton népdalok), elsőként jegyezte le a csodaszarvas-mítoszt a Himalájában, ráadásul annak előzményével és folytatásával együtt, továbbá annak faluról-falura meglévő variánsait, és annak recitáló előadásmódját is. A kám-magar törzs még nem alkalmazza a kereket, nem ismeri a kerámiát, a széket, az asztalt, és lényegileg bronzkori faluközösségi állapotban él. Ezen útja során 1997-ben Kőrösi Csoma Sándor emlékére egy olyan csúcsot nevezett el Száilá Szurendra Bura Magar kíséretével együtt a nagy magyar kutatóról, amelyet addig csak a környéken élő népcsoportok ismertek, és ezzel elsőként hódított meg egy olyan csúcsot a Himalájában, amelyet

magyar kutató mászott meg - a helybelieken kívül - először.

A Kőrösi Csoma Sándor csúcson Szailával; a zászlóra felirtuk a nevünket és egy rövid üzenetet az utókornak; majd összehajtvá az általunk épített dzsölahiba rejtettük

2000-ben a Líbiai sivatagban végzett kutatóútja során eddig regisztrálatlan sziklarajzokra (többek között szarvas- és ló-ábrázolásra, illetve az ún. hullámdíszes kerámiákhoz hasonló stílusba sorolható geometrikus ábrázolásokra) bukkant sok száz kilométerre a benépesített Nílus-völgytől, Balat és Qal-Amun oázisoktól délkeletre, ahova bár dzsipen jutott el, de a terepet már feleségével együtt gyalogosan derítette fel.

Költőként rendszeresen jelent és jelenik meg különböző művészeti kiadványokban, többek között a *Napút*, a *Polisz*, a *Kalligram*, az *Életünk*, a *quARTett*, és más folyóiratokban. 2000-ben "Dzsánkri" címmel (himalájai magar nyelven jelentése "sámán") önálló kötete jelent meg a NKÖM és a Magyar Millenniumi Alapprogram támogatásával, illetve a róla szóló és az általa a Himalájában készített felvételeken alapuló filmet a Duna Televízió készítette és mutatta

be több alkalommal. Himalájai útjáról a hivatkozott műben részletes néprajzi leírást ad, száz illusztrációval, fotó-dokumentációval és két olyan térképmelléklettel, amely a terület eddig egyedülálló információit tartalmazza. Több napi- és hetilap, televízió- és rádiótársaság készített vele riportot és mutatott be róla monográfiát.

1996-1999 között a Strasser-Józsa-Baksa Ügyvédi Irodában dolgozott, majd 1999-ben jogi szakvizsgát tett, és a Budapesti Ügyvédi Kamaránál bejegyzett Csáji Ügyvédi Irodát alapított Budapesten, ahol irodavezető ügyvédként dolgozik.

Jelenlegi kutatási témája a tohár, jüe-csi, hszüung-nu, zsuan-zsuan és dárd népek Kr. u. I.-V. századi történelme, illetve konkrétan a fehér-hun népvándorlás és e nép Karakorum-Pamíri továbbélése.

"1997-ben, 2001-ben és 2005-ben az indiai szubkontinensre vezetett az utam: Nepálba, Tibetbe, Pakisztánba, az afgán határvidékre, Kína nyugati tartományaiba. Itt az ide érkező népek, a szkíták, a jüecsik, valamint a hunok nyomait kutattam, akik a 'fehér hunok', avarok néven híresültek el, s 568-ban jelentek meg Európában, a Kárpát-medencében. Ezek a népek India déli részein telepedtek le, s utódállamokat hoztak létre, utódnépeik között szokták említeni a pastú törzseket, rabarokat, rádzsputokat, hunzakutokat és a magyarokat."

"Kutatásainak fő tanulsága az, hogy egyik nép sem tekinthető a másik egyenes leszármazottjának, de a magyarság motívum-rendszerében, hagyományában is fellelhetők a hun elemek. Nem lehet egymástól elválasztani a sztyeppei népeket, mert olyan organikus egységet hoztak létre a nyelvi különbözőségek ellenére, amelyek csak együttesen, egy nagy és rendkívül összetett folyamatban érthetők meg.

"Egy csomó nép gyökerei közt találhatunk olyan motívumokat, amelyek többé-kevésbé hun eredetűek. (...) S hogy mik ezek az elemek? Például a Hunor-Magor és a Csodaszarvas-legenda, amely az egyetemes sztyeppei mítoszok egy darabja. Hérodotosz már leírta ezt a szkítákkal kapcsolatban, aztán később leírták a hunokkal és a magyarokkal kapcsolatban, sőt,

begyűjtöttük ennek egy változatát a pakisztáni határvidéken, a hunzakutoknál is. Ez egy olyan, nagy kollektív mítosz, ami összefűzi a sztyeppei népeket. De ilyen a tulipános motívum, a fejfák, a sámánikus világkép, ami a hunzakutoknál egyébként még ma is él.

Kiszely István

A magyar nép őstörténete

Egy népet (etnikumot) testi jegyei, szellemi- és tárgyi kultúrája valamint nyelve határozza meg. Legmaradandóbbak biológiai-élettani jegyei,

legváltozékonyabb nyelve - ezt esetenként "cserélheti" is. Ha egy nép eredetét keressük, úgy járunk el, hogy kutatásainkban térben és időben addig megyünk el, ameddig olyan testalkatú, élettani tulajdonságú, zene- és táncvilágú, hitvilágú, mesevilágú, költészetvilágú, írásbeliségű, néprajzi motívumvilágú, ételkultúrájú, növény- és állatvilágú, esetleg olyan vagy hasonló nyelvű népet nem találunk a múltban vagy a jelenben, ahonnan őseinket származtatni tudjuk. E kutatásokat az antropológia, a zenetudomány, a táncstudomány, a vallástudomány, a költészet, a írástudomány, a néprajz, az ételkutatás, a növény- és állattan, a nyelvtudomány és a forrás-kutatások módszereivel végezzük. A kutatásokhoz ezen egzakt tudományokon túl nincs szükség bármiféle teóriára - feltételezésre. Vagy vissza- és el tudunk jutni egy olyan korig és népig amikor, ahol és akiknél ezen ismérvek előfordulnak, akkor ezt vesszük eredetünk alapjául - e területről, e népektől származunk -, vagy kimondjuk a legtudományosabb szót: "nem tudjuk" vagy "még nem tudjuk".

A magyar Európa egyetlen nem indoeurópai népe. Ez a "másság" tette lehetővé, hogy ebben az idegen tengerben biológiai alkatát, szellemi- és tárgyi kultúráját valamint nyelvét a máig meg tudta őrizni. Egy nemzet -, mint például a magyar - több etnikumból (népből) tevődik össze. Természetesen a magyarok - Árpád népének - honfoglalását megérte az

ősi autochton lakosság - az újkőkori, a réz- és bronzkoriak, a vaskoriak, a szkíták, a szarmaták, a népvándorláskor

Kárpát-medencén átvonult népeinek töredékei (maradványai) és a vándorlásuk során sokszorosán ötvöződött beköltözött magyarságot színezték a honfoglalás után betelepített és betelepült népek (jászok, kunok, szászok, svábok, szlovákok, ukránok, románok szerbek, horvátok stb.). A magyar nemzet gerincét mégiscsak a 895-ben a Kárpát-medencébe költözött ötszáz ezernyi "honfoglaló magyar" adta és ma is ez alkotja.

A Kárpát-medence mai képeinek kialakulásánál négy jelentős és sajátos körülmény játszott közre:

1. A Kárpát-medence, amely a világ legtermékenyebb medencéje a történelem furcsa játékaiképpen a korábbi korokban szinte mindig gyéren lakott terület volt. Nem telepedtek itt meg a hallstattiak, továbbvonultak a kelták, a Kr. utáni IV. században kivonultak a rómaiak és továbbvonultak az ide bejutott langobardok, gótok, szkírek, vandálok, herulok, és a gepidáknak is csak kis része talált itt otthonra.

2. A Belső-Ázsiából a Kárpát-medencébe jutott magyarság előtt nagyjából ugyanazon területekről korábbi belső-ázsiai törzs-szövetségekből kiszakadva a magyarhoz hasonló etnikumú hunok és avarok, majd az 1243-as és az 1246-os években a kunok is bejutottak gazdagítva vagy akár

"kiegészítve" a honfoglaló magyarságot. Ezért a régi hivatalos tankönyvek a XIX. század első harmadáig úgy tanították, hogy a magyarok Belső-

Kunsthistorisches Museum: a Nagyszentmiklósi lelet

Kunsthistorisches Museum: a Nagyszentmiklósi lelet

Ázsiából három hullámban költöztek be a Kárpát-medencébe. A Kr. utáni IV. században, mint "Attila hunjai" (akiknek 453-ban, Attila halála után a Csíglemezőre költözött, majd onnan Erdélyt benépesítő utódai a székelyek), 568-ban (majd utána még két hullámban) az avarok és 895-ben Árpád népe, akikhez az 1240-es években hozzáköltöztek a kunok. Ebből következik, hogy

3. A Kr. utáni IV. században beköltöző hunokat, majd a három hullámban bejutott avarokat e medencéből senki ki nem űzte, ki nem irtotta; megérték Árpád népének honfoglalását és hasonló testalkatuk, szellemi- és tárgyi kultúrájuk valamint nyelvük révén beolvadtak a magyarságba.

4. A Kárpát-medencébe a Kr. előtti VII-VI. században az Iráni-magasföldről bejutottak nagyállattartó lovas poszt-sumer kultúrájú iráni (perzsa) eredetű szkíták ("szittyák"), az időszámításunk kezdete körüli időben a szarmaták (és saurmaták), valamint az 1235-ös években a jászok. E népeket sem irtotta ki senki; a Kárpát-medencében megérték a más és nemzetünk szerves részét alkotják. Sokan foglalkoznak e népek (szkíták, szarmaták és jászok) iráni (perzsa) "sumer gyökerű" kultúrájával - főleg nyelvvel -, ez azonban nem azonos "a magyarság őshazájának" a kutatásával, hanem ez a magyar nemzet egyik fontos ötvözőelemének az eredetkutatása.

A magyar őstörténet - amint már említettük - népünk gyökereit, eredetét vizsgálja. Kutatási területe a 895-ös honfoglalás előtti mintegy 2000 éves múlt - eddig tudunk őstörténetünkben "visszamenni".

Népünk története 895 után már történelem. Az őstörténet nem köthető ideológiához, amint ezt a monarchikus és a marxista történetírás tette, hanem ténykérdés. A monarchikus és marxista tudatosan ferdített őstörténet - a finnugrizmus - éppoly káros népünk eredete megismerése szempontjából, mint a millenáris romantikus szemlélet vagy népünk eredetének az ázsiai magaskultúrákhoz (sumer, perzsa, mezopotámiai) vagy akár az egyiptomi kultúrához való kötése.

Kötetünk didaktikusan végigmegy népünk összetevőinek származtatásán, annak hajdani és mai kapcsolatain és analógiáin, hogy egyszer majd felépíthessük népünk igaz őstörténetének épületét. Ezen épületnek sok tégláját, követ még nem ismerjük; ezt az utókor fogja majd eddigi ismereteinkhez hozzátenni. Ha etikusan, tudományosan és szerényen, mások eredményeit felhasználva és tiszteletben tartva kutatunk és dolgozunk, lassan kialakul bennünk egy csodálatos lovas-kultúrájú Belső-ázsiai népnek a körvonala, amely 1100 évvel ezelőtt elfoglalta a világ legtermékenyebb medencéjét, meg tudta tartani testalkatát, szellemi- és tárgyi kultúráját és nyelvét és 1100 év múltán harmincszorosára megszorodva, idegen népeket "magyarrá téve" meg tudott maradni egy számára idegen indoeurópai tengerben.

Honfoglalás kori Szolyvai tarsolylemez

Honfoglalás kori Eperjesi tarsolylemez

(Bevezető a szerző "A magyar nép őstörténete" című egyetemi tankönyvéhez, Budapest, Magyar Ház, 2001.)

Egyed Emese versei

Tíz nap, az első

Rábíztál vízre, fára, fecskénépre,
bujkáló holdra, hajnal hűvösére,
rábíztál álmok, ébredés őrére –

Viseld gondukat, mindenható
Isten,
maradj velünk a félelmes világban,
lásd, kincset, égi szerelmet
találtam,
engedj szívünkben hinnem.

... Bujkáló holdra, hajnal
hűvösére,
verset írok nád száraz levelére,

épségben térj meg, várlak
szívszakadva.
(Vers – első napra.)

A második

Valami történt, fogytán a lélegzet.
Vakító fénnel áradt szét a kezdet,
találkozásunk szívszakasztó, édes
ideje, jutván álmaink vizéhez,

bocsáss meg nekünk, végtelen
hatalmú
mindenható és mindent látó Isten.
Bocsásd meg reménytelen
éveinket,
felséges könnyeidben engedj
minket

megmosódnunk, fogyjon a
keserűség,
arany palástját adja ránk a hűség.
(Ezt a második napra írtam sírva
a vágyakozás kútjába hajítva.)

Füstjel. A harmadik

Most, hogy, mint vén fa, nem
tudok mást,
ingani szélben, csak recsegni,
csillagképek mozgását lesni,
hallgatni repülők zúgását,
lesni fakúsz, gyík surranását,

most, hogy karom csak ölelésre
vágynak, szavam csak felelésre,
lábam csak a hozzád menésre,
szemem sírásra-nevetésre,

igen, hogy megleltelek s nem vagy
elérhető, hogy csak magam-levésre
kárhoztattál, kegyetlen, drága
kedvesem: jelzek füstté válva.

(Ez volna a harmadik napra
írandó ének; elsiettem,
lennék s nem lennék a helyemben,
fenyőgally tűzben
izzó testem,
csak vers, de hozzád közeledtem.)

Negyedik nap. A kérdés születése

Ne riadozz, már csillagokra
bíztam a kereső beszédet.

Tizedik ház, holdfordulás volt,
szerencsés jós, jóhír-hozó.
Nyílt halmazok Tejút iránt,
kék csillag, mint a sas szeme:
a tiszta égbolt fényírása.
Pí, omikron Szaturnusz-jegyben:
Pán-álarc mögött nevetések.

Halkan pendülő égi tengelyek!
Ringó bölcsődre pillantottam
Regulus csóvás árnyékából,
Praesepe szétszórt rejtékéből,
a Sarkcsillagtól délre.
Könny kapujához érve.

Perszephonétól Hold taváig
lebegtem fényen pales, montes,
et sinus, lacus...,
már kerestelek
(negyedik ház,
eltévedt felelet).

Nymphaeum

Fehéren izzó köveken
rovátkák, titkok jegyei.
Kutak körül csak fecskénép.
Zsivaj, idegen nevetés.

Árnyékba gyűlő vándorok.

Kőpadló, puszta oszlopok,
a képzelődés végtelen.

A képzelődés megkopott,
sovány földben bogács terem,
nevük-sem-ismerem füvek,
feltörő fohász ereje,

az ötödik nap mérlegén
a fehér és a fekete!

(Az ötödik nap fordulat,
lépcső, a part felé vezet.

Partra futó hab, szisztolé,
Neptunus üli ünnepét:
porló víz, kőkezek.)

Verskötél. A hatodik

Való igaz, Eész elhagyhat,
elváthat tűzzománcú boglár,
fényét vesztheti a Sarkcsillag,
csillogását a pillantásunk,

való igaz, semmi sajátunk,
semmi örök vagy maradandó...

A kútnál pihentél, halandó
szerelem korsajából ittál,
édes volt a víz, mint a csengő
megszólalása karcsú lábú
csikó születten lombkarámban...

Öt napon át nyomodban jártam,
Folies Midi, dél árnyas útja.
A hatodik a határ verse:
hatalmas deltavidék múltán,
régimocsáron emelt város,
vágy és szorongás keresztútja.

(Hatodik napunk perce lassú,
versek kenderkötele, verlek.)

id. Orbán István írásai

Múlt, jelen és jövő a Capistrangasseban

Ez év január 17-én, néhány nappal 81. születésnapja előtt, Társaságunkban üdvözölhettük a Kovászna megyei (háromszéki) *Barót* jeles fiát és díszpolgárát, **Kászoni Zoltánt**. A *Bécsi Posta* januári, IV. folyam 1. (26.) száma már bemutatta, s azt a részletet, melyet ugyanott, 2008-ban Csíkszeredában megjelent könyvéből közöl, saját szavaival és gondolataival egészítette ki.

Életének talán legnagyobb eredménye, hogy amit gyerekkora óta "hobby"-ként művelt, váratlanul főhivatásává válhatott. Minél többet foglalkozott halászattal, vadászattal, akvarisztikával (*ő írta az első román nyelvű akvarisztikai szakkönyvet*), annál fontosabbá vált ez számára a pályaválasztás szempontjából is: felismerte, hogy az ember eddigi magatartásával csak a pusztuláshoz járul hozzá (például számos halfajtánál, a rablógazdálkodás és az aranybányászatban alkalmazott cian következtében). Ezen változtatni csak természetjárással és -megfigyeléssel, természetismerettel és -védelemmel lehet.

1948-ban érettségizett a kolozsvári Piarista gimnáziumban olyan szép eredménnyel, hogy jutalmul Moszkvába küldték egyetemre: halászipari mérnökségre - noha állatorvos szeretett volna lenni -, de ez is nagyon közel állt addigi érdeklődési köréhez. Ez az esemény két irányban vált döntővé további életútján: hivatali pályáján, mely Bukarestben a halászati ipar főnökségig, majd az országos horgász- és vadászszövetség alelnökségéig ívelt; és gyerekkori hobbiját követve nyugalomba vonulása után is (mind a mai napig), a kutatás, megfigyelés, tudományos rendszerezés és az eredmények gyakorlati alkalmazhatósága, hasznosítása terén.

A nyílt szemmel álmélnokdni tudó, céltudatos elmélkedő, mindenütt ahol és ahogy lehet új utakra lépő székely fiúból (új Ábelből új rengetegben) így lett moszkvai diák, bukaresti gazdasági vezető és tanácsadó és - ami egész életútján végigkíséri - a Székelyföld jelenén és jövőjén gondolkodó, töprengő honfi, otthon és szülőföldjétől távol is.

Kászoni Zoltán sok mindenről beszélt, a leírtakon és elmondottakon kívül is. Elmondta többek közt, hogyan sikerült megakadályoznia az aldunamenti tavak lecsapolását, megteremteni a román tengeri halászati flottát; a japán, gdanski és rostocki halászhajó-gyártás tanulmányozása után kiadni a rendelést az első 17 hajóra, stb. - A Székelyföld jövőjét a vendéglátó iparban és idegenforgalomban látja, a haltenyésztés felvirágoztatásából és a kipusztult fajták újratelepítéséből kiindulva, az egykori nagyhírű ásványvizek, borvizek és nagy múltú gyógyfürdők életrekeltéséig.

Írásban és szóban élénk táruuló pályáját, fametszetszerű vonalakkal felvázolt, székely humorral és szemhunyorítással előadott beszámolóját viszontagságairól, szívbéli barátot, szakmabeli pályatársat, kontár vetélytársat egyaránt magával ragadó, szavaiból is áradó lendületét, a szépszájú hallgatóság feszült figyelemmel kísérte.

Ferencz Győző - Radnóti Miklósról

A 100 éve született *Radnóti Miklós* életéről és költészetéről beszélt Társaságunkban február 1.-én **Ferencz Győző**, az ELTE sokoldalú tanszékvezető professzora. Az egyetemen anglistikát tanít, de műfordítások, kritikai tanulmányok, az összehasonlító verstan és a költészet mechanikája, mestersége éppúgy foglalkoztatják, mint maga a verselés. Első verseskötete 1981-ben jelent meg; munkásságát azóta számos díj és kitüntetés kíséri.

Kiadója eredetileg arra kérte fel, rendezze sajtó alá és gondozza Radnóti Miklós verseinek új kiadását. A munka során addig ismeretlen kéziratröredékek és a költő élettörténetének új részletei bukkantak elő, melyekből végül is önálló, mélypszichológiai emberi tanulmány kerekedett ki. Ez mint önálló monográfia 2005-ben jelent meg "Radnóti Miklós élete és költészete" címmel. Ferencz kimutatta, hogy a Radnóti költészetét beárnyaló családi dráma - felismerése és tudatosodása óta - döntően befolyásolta személyisége fejlődését, majd a költészetet egyenesen eszközzé tette személyisége további alakításának. "Családi drámává" életének több eseménye sűrűsödött: Serdülő koráig (apja haláláig) nem tudta, hogy édesanyja születésekor meghalt, hogy ez fiú-ikrek születésének következménye volt és hogy ezek közül csak az egyik, ő, Miklós maradt életben. Akit édesanyjának hitt: nevelőanyja; apja halála után tehát nincs többé igazi hozzátartozója. A teljes "családi igazság" megtudása traumatikus élményként zúdult a serdülő Radnótira. Életrajzából azonban - bármennyire tragikus is az - mégsem lehet még költészetére következtetni, bár a halálsejtés visszatérő téma írásaiban. Az is tény viszont, hogy ekkor szedi először versbe érzelmeit és tér nála vissza egyre gyakrabban a "családi halál" gondolata. - Sokkal később, 1933-ban, mint szegedi bölcsészhallgató, verset ajánl szeretett professzorának, Sík Sándornak, a jeles költőnek, melyben a családi halált már magára is vonatkoztatja és felvillan annak előérzete, hogy meg fogják ölni.

Radnóti előérzete beigazolódtott. A háborúba munkaszolgálatosként vonult be. A munkatáborból még ki tudott csempészni néhány kéziratot, köztük a később "Bor-i notesz"-ként publikált kötet részleteit. 1944/45-ben a szovjet előretörés elől századát nyugatnak meneteltették, de mielőtt utolérhették volna, még magyar területen kivégezték. - A háború után, a halálmenetek útjait kutatva, *Abdán* tömegsír fedeztek fel s ebben egy holttest mellett kéziratröredékeket, melyeket Radnóti jegyzeteiként, köztük vázlatokat a "Bor-i notesz"-hez, és a holttestet a költő földi maradványaiként azonosították.

A lelőhelyen állították fel Radnóti Miklós szobrát, mely a Győr felé vezető országútról jól látható.

Gyermekek oldala - Gyermekek oldala - Gyermekek oldala

Magyar monda

A fehér lovon vett ország

A magyarok, Árpád vezetésével, hosszú, keserves hónapokig tartó út után végre átkeltek a Kárpátokon. Hátuk mögött hagyták a zord erdőrengetegeket, a jószágnak, szekérnek veszedelmet jelentő úttalan utakat. A nyugati lejtőkön sikerült újra síkságot érnük. Lovaik már megízlelték az Ung, majd a Tisza vizét is, barmaik, juhaik az itteni legelők fűvét. És lassan megnyugodott a besenyőktől ütött nép.

Árpád fejedelem, aki akkor az Ung folyó torkolatánál szállásolt, egy napon magához hívatta a Tas nembéli Küsidet és így szólt hozzá:

- Fiam, Küsid! Eredj, járd be a szőke Tisza mentét, és vedd szemügyre ezt a földet. Tudni akarom, vajon csakugyan olyan szép és olyan gazdag-e, mint amilyenek az öregektől hallottuk. Vidd magaddal ezt a fehér lovat, rajta aranyos nyereggel, fején ezüstös kötőfékkal. És ha utad közben rátalálsz ennek az országnak a fejedelmére, add át neki és mondd, hogy Árpád, a magyarok fejedelme küldi ajándékol. És nem kér érte más, csak földet, fűvet és vizet.

Tas fia Küsid el is indult a Tisza folyása mentén délnek. Szemügyre vett mindent alaposan, s látta, hogy igazat mondtak az öregek: ez az ország valóban olyan gazdag, sőt, talán még gazdagabb, mint ahogy a híre tartotta.

Harmadnapra érkezett egy fényes városba, amelyben ennek a földnek az ura, Szvatopluk, a morvák királya lakott.

Küsid előadta, amivel megbízták, s elővezette a hófehér lovat az arany nyereggel és az ezüsttel kivert kötőfékkal. A Szvatopluk körül álló morva urak összenéztek. Gondolták magukban: bolond ez az ember, hogy egy ilyen gyönyörű paripáért csak ilyen semmiséget kér. De hát persze, hogy adtak neki. Az ő dolga!

Három napot tartott Küsid útja visszafelé is, Árpád fejedelem Ung vize menti táboráig. Tarsolyában hozott magával egy zacskó földet, egy öl fűvet, s kulacsában egy mentésnyi vizet. Amikor megérkezett, Árpád és vezérei épp együtt voltak. Megvizsgálták, ujjai között morzsolgatták a földet, és látták, hogy igen jó termőföld az. Megnézték a

fűvet - kövér fű volt az, még hervadtában is. Aztán kézről kézre adva a kulacsot, megízlelték a vizet, és azt is jónak találták.

- Most pedig - szólt Árpád fejedelem Küsidhez -, nyergelj és indulj vissza a morvák királyához. És mondd meg neki: ez a föld mától fogva az én országom. Az enyém Attila jussán, s az enyém azért is, mert megváltottam tőle a fehér lóval, az aranyos nyereggel és az ezüstös kötőfékkal. Most megyek és birtokba veszem, őt pedig nem akarom ott találni.

Szvatopluk rettentő haragra lobbant, mikor Küsid átadta neki Árpád üzenetét.

- Hol az a ló, hogy agyonüttessem, s tetemét a kutyáknak vettessem! Hol az a nyereg meg a kötőfék, hogy a fűbe, a folyóba dobassam! Nem szorulok én a te urad aján-

dékára!

- Bizony későn gondolkoztál, uram! - válaszolta Küsid. Mert a fehér ló húsán a mi kutyáink fognak meghízni. A nyeret majd megtalálják a mi legeltető pásztoraink. A kötőféket pedig a mi halászaink fogják ki a folyóból. Mert ez az ország mostantól fogva a miénk!

Azzal nyeregbe pattant, sarkantyúba kapta a lovát, s mire Szvatopluk vitézei észbe kaphattak volna, túl volt árkon-bokron. Szvatopluk persze tüstént hadba szólította fegyverforgató népét, de hiába: Árpád lovas serege, mint a fürgeteg csapott le rá, és mire a hold ismét megújult, Szvatopluk népéből hírmondó sem maradt a Duna-Tisza között. Ő maga menekülés közben a Dunához ért. Belevetette magát a vízbe, mert az üldöző magyarok már a nyomában voltak. Oda is vészett, lovastul együtt elnyelte az örvénylő folyam.

Árpád pedig, miután az egész országot elfoglalta, összehívta a hét vezér tanácsát Pusztaszerre, ahol akkor az ő szálláshelye volt. És ott a hét vezér megerősítette a vérszerződést. Aztán felosztották egymás között Attila örökségét.

Békességes évek következtek. Háborítatlanul gyarapodott, szaporodott a magyarok népe Attila örökségének földjén. Azon a földön, amelyet kardjuk erejével szereztek meg maguknak.

MEGHÍVÓ

A Bornemisza Péter Társaság színjátszó csoportja

2009. március 14.-én, szombaton, este 19:00 órakor és
március 15.-én vasárnap este 19:30 órakor

bemutatja

Örkény István: *Tóték*

című drámáját.

Bécs 16, Theater im Werkraum, Ludo Hartmann Platz 7 (bejárat: a Koppstrasse-ból).

Jegyelővétel: Mag. Hollós, tel. 0064-1320205

ELŐZETES

A Bornemisza Péter Társaság következő, áprilisi irodalmi estjén **Dragomán György** (Budapest) íróval, a 2008-ban nemzetközi sikert aratott „A fehér király” című regényéről beszélget élettársa, **Szabó T. Anna** költő, **2009. április 6.-án, vasárnap, d.u. 17:30 órakor, Bécs 6., Capistrangasse 2/15.**

KIÁLLÍTÁS

Das Zeitalter Rembrandts (Rembrandt és kora)

Március 3-án 18:30-kor lesz a megnyitója a bécsi Albertina legújabb kiállításának, melynek témája a 17. század németalföldi festészete. A kiállítás 60 korabeli németalföldi művész, többek között Hendrick Goltzius, Rembrandt van Rijn, Aert van der Neer, Aelbert Cuyp, Adriaen van Ostade több mint 150 alkotását mutatja be. A kiállított gazdag anyag többségében az Albertina saját grafikai németalföld-gyűjteményéből tevődik össze, melyet neves múzeumokból és gyűjteményekből kölcsönzött további 40 olajfestménnyel egészítettek ki. A kiállítás 2009 június 21.-ig tekinthető meg.

Absender: P.b.b.
Péter Bornemisza Gesellschaft
A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15.

www.bornemisza.at

“Wiener Post“
Gefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung.
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien

Österreichische Post AG Info.Mail Entgelt bezahlt

Medieninhaber und Herausgeber: Péter Bornemisza Gesellschaft, A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15. Tel.: +43/6767196330.
E-Mail: zoltan_ka@yahoo.com Redaktion: Zoltán Kászoni /// Bankverbindung: Creditanstalt Bankverein, A-1011 Wien, Schottengasse 6
BLZ: 11000. Konto Nr. 00207578600, IBAN: AT58110000207578600; SWIFT (BIC): BKAUATWW